

»Program NEON – Krepimo varovalne dejavnike za preventivo nasilja in dobro duševno zdravje«

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancira Ministrstvo za zdravje.

Dobre prakse z izvajanjem Programa NEON v vrtcih in šolah

PROGRAM NEON

OŠ Poljane nad Škofjo Loko

Živa Bogataj, Cilka Čibej, Barbara Dolenec, Polona Zupan, Barbara Burjek, Damjana Bonča

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Učenci bolje prepoznavajo nasilna ravnanja in njihove posledice, razumejo svoje pravice ter opozarjajo na kršitve drugih.
- Opolnomočene priče pogosteje pomagajo.
- Učenci (priče) bolj pogosto spregovorijo/zaupajo odraslim o nasilju, kar prispeva k bolj varnemu in umirjenemu šolskemu okolju.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Program prinaša veliko novega znanja, omogoča jasna, strukturirana orodja in protokole za odzivanje, kar zmanjšuje negotovost pri delu in krepi samozavest pri reševanju konfliktov. Vedno znova prinaša nove izkušnje ter vpogled v razmišljanje otrok in mladostnikov o nasilju, kar nas spodbuja k dodatnemu izobraževanju in še bolj premišljenemu pedagoškemu delu.
- Zaradi novih znanj in spretnosti, spore med učenci rešujemo bolj umirjeno in z več pogovora. Počutimo se bolj kompetentne pri prepoznavanju in naslavljanju nasilja ter pri izvajanju ustreznih intervencij. Delo v šoli nasploh je zdaj bolj preventivno naravnano, hkrati pa smo bolj pozorne na otroke v stiski in jim lažje svetujemo, kako ravnati v neprijetnih ali nasilnih situacijah.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Spremembe, ki jih opažamo pri našem delu in pri razumevanju in delovanju na področju primarne preventive:
 - bolj smo pozorne na otroke, ki doživljajo stisko in jim lažje svetujemo, kako ravnati;
 - razumevanje preventive se je poglobilo – zdaj jo vidimo kot kontinuiran proces, ki krepi varovalne dejavnike pri vseh otrocih in zmanjšuje potrebo po kasnejšem reševanju težav;
 - delo je postalo bolj proaktivno: vsakodnevno gradimo temelje spoštovanja, empatije in varnih odnosov ter več časa namenjamo pogovorom o čustvih in mejah.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

Kaj nas motivira:

- dobri rezultati programa NEON in dejstvo, da je med učenci dobro sprejet;
- naše poslanstvo, da moramo otroke in mladostnike opolnomočiti ter jim dati znanje, ki ga potrebujejo za varno odraščanje, tudi če sami menijo, da že vse vedo;
- zavedanje, kako pomembno je naslavljanje to tematiko;
- trenutki, ko otroci spoznajo, da imajo pravico biti varni in da njihovo mnenje šteje.

Kaj nam še predstavlja izziv:

- ozaveščanje staršev, ki pogosto ne vidijo potrebe po lastnem vključevanju, kar pa je hkrati spet naša motivacija, da nadaljujemo z delom in iščemo učinkovitejše načine sodelovanja.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Za uspeh v našem zavodu štejemo:
 - vsakoletno izvajanje programa NEON v 2., 3., 4., 5., 7. in 8. razredu ter ostalih preventivnih delavnic;
 - zmožnost timskega delovanja;
 - naravnost k doslednemu izvajanju programa tudi po izvedenih delavnicah;
 - program je del našega življenja in nam hkrati predstavlja varen prostor učenja na napakah.

Utrinki in iskrice

- Eden od staršev naših otrok, ki opravlja delo odvetnika, je na predstavitvi za starše povedal, kako pomembna je preventiva in kako hude posledice pušča nasilje na ljudeh, saj se srečuje s klienti, ki so bili deležni ali so deležni nasilja. Nanizal je nekaj zgodb.
- Starši so po predstavitvi teoretičnega dela programa v 4. razredu, še nekaj časa ostali v razredu, si na kratko podelili mnenja in izkušnje ter pokazali skrb nad nevarnostmi, v katerih se lahko znajdejo njihovi otroci na spletu in hkrati zadovoljstvo, da so deležni preventive, ki jo potrebujejo.
- Učenci 2. razreda po delavnicah zelo zavzeto prepevajo pesem o pravicah (med odmori ali doma, o čemer pripovedujejo tudi starši), zelo radi igrajo igre vlog, si dobro zapomnijo besedilo in se radi vključujejo kot priče.

Izkušnja izvajanja programa NEON v našem vrtcu

VVZ Kekec Grosuplje

Martina Kocman, Katarina Glinšek

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Otroci se bolj zavedajo svojih čustev in jih lažje izrazijo. Pogosteje povedo, kako se počutijo, in vedo, da se lahko obrnejo na odraslega, kadar potrebujejo pomoč.
- Med otroki opažam več empatije in medsebojne podpore. Pogosteje opazijo, če je kdo žalosten ali izključen, in ga poskušajo vključiti ali potolažiti.
- Otroci bolje razumejo pomen varnosti in spoštovanja v odnosih. Lažje prepoznajo neprimerno vedenje, znajo postaviti mejo ter povedati, kaj jim ni prijetno.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Doprinos Programa NEON na osebni in strokovni ravni za člane NEON tima v našem vrtcu je predvsem v poglobljenem razumevanju pomena primarne preventive ter v pridobivanju konkretnih pristopov za delo z otroki na področju čustev, odnosov in varnega vedenja.
- Program je pozitivno vplival na naš način dela, saj smo še bolj pozorni na ustvarjanje varnega, spoštljivega in podpornega okolja za otroke.
- Motivacijo za nadaljnje delo na področju preventive nam dajejo predvsem odzivi otrok ter opažene pozitivne spremembe v njihovih odnosih in počutju.

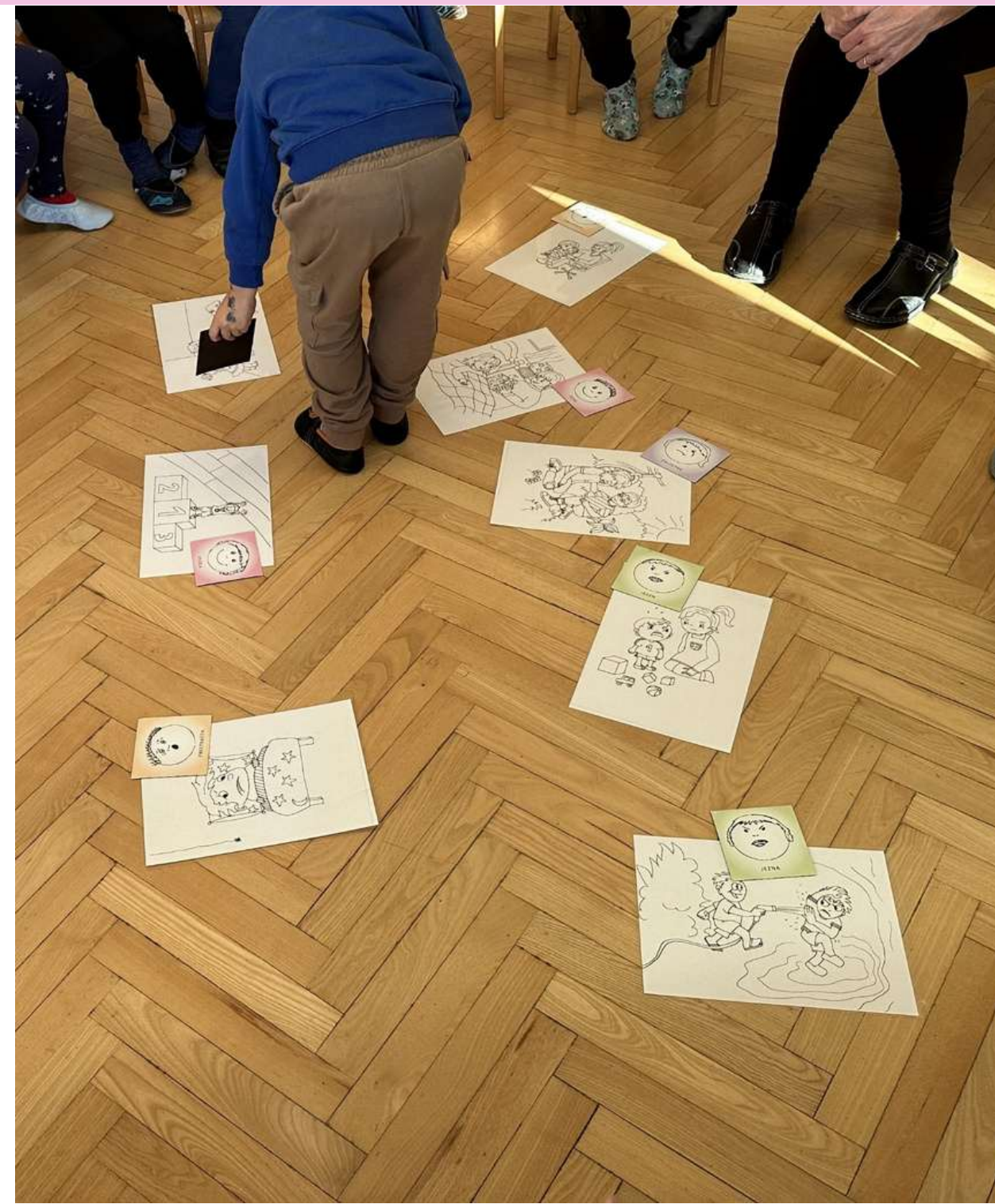
V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- V našem vrtcu smo pri izvajanju Programa NEON in na področju primarne preventive nasilja uspešni predvsem zaradi dobrega sodelovanja med strokovnimi delavci, medsebojne podpore ter skupnega razumevanja pomena preventivnega dela.
- Pomembno vlogo ima tudi odprta komunikacija s starši ter vključevanje preventivnih vsebin v vsakodnevno delo z otroki. Kot učinkovite se izkazujejo predvsem pogovor, igra vlog, skupinsko reševanje situacij in dejavnosti, ki spodbujajo empatijo, spoštovanje ter varno izražanje čustev.
- Vsebine programa dopolnjujemo z vsakodnevnimi pogovori z otroki, zgledom odraslih ter dejavnostmi, ki krepijo pozitivne odnose v skupini.

Utrinki in iskrice

- Otroci nas izvajalke NEON delavnic še dolgo po izvedbi delavnic povezujejo s temeljnimi pravicami otrok. Vsakič, ko se srečamo na hodniku, nam z veseljem pokažejo, kako so »varni, močni in svobodni«. Ob tem se vedno znova pokaže, kako pomembno jim je, da jih odrasli opazimo, jih poslušamo in jim potrdimo, da imajo pravico povedati, kako se počutijo.
- Zelo dragoceno nama je tudi opazovati, kako se nekateri otroci skozi delavnice postopoma odprejo in z nama delijo tudi tiste misli ali občutke, o katerih jim je sicer morda nerodno govoriti. Na eni izmed zadnjih delavnic je bil zelo pristrčen trenutek, ko so se fantje spontano razgovorili o tem, kako jim mamice za lahko noč dajo poljubček na lice ali čelo in kako se ob tem počutijo varne in ljubljene. Ob tem so se zelo iskreno in prikupno nasmihali, kar je ustvarilo tople občutek povezanosti v skupini.
- Takšni trenutki nama vedno znova potrdijo, kako pomembno je ustvarjati varen prostor, kjer lahko otroci govorijo o svojih občutkih, odnosih in izkušnjah. Prav ti iskreni odzivi otrok so tudi nama kot izvajalkama največja motivacija za nadaljnje delo na področju preventive in krepitev varnega okolja za vse otroke.

Utrinki in iskrice

NEON DELAVNICE

VRTCI BREZOVICA

Nika Zibelnik

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Predvsem bolj introvertirani otroci pridobivajo na samozavesti, opogumijo se in si med svojimi vrstniki pridobijo spoštljivo mesto.
- Otroci se naučijo na spoštljiv način braniti svoje vrednote in so bolj vešči ustreznega reševanja konfliktov.
- Zmanjševanje konfliktnih situacij in spontana uporaba samozaščitnih gest.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Program je okrepil zavedanje o preventivnem pomenu zgodnjega opolnomočenja otrok za zaščito pred nevarnimi situacijami. Spremembe so vidne v večji osredotočenosti na zgodnje prepoznavanje tveganj, proaktivno vodenje dejavnosti ter vključevanje otrok v aktivnosti, ki spodbujajo samostojnost, varnost in zavest o lastnih pravicah. Prav tako se je povečala usklajenost med strokovnimi delavkami pri načrtovanju preventivnih vsebin in refleksiji lastnega dela.

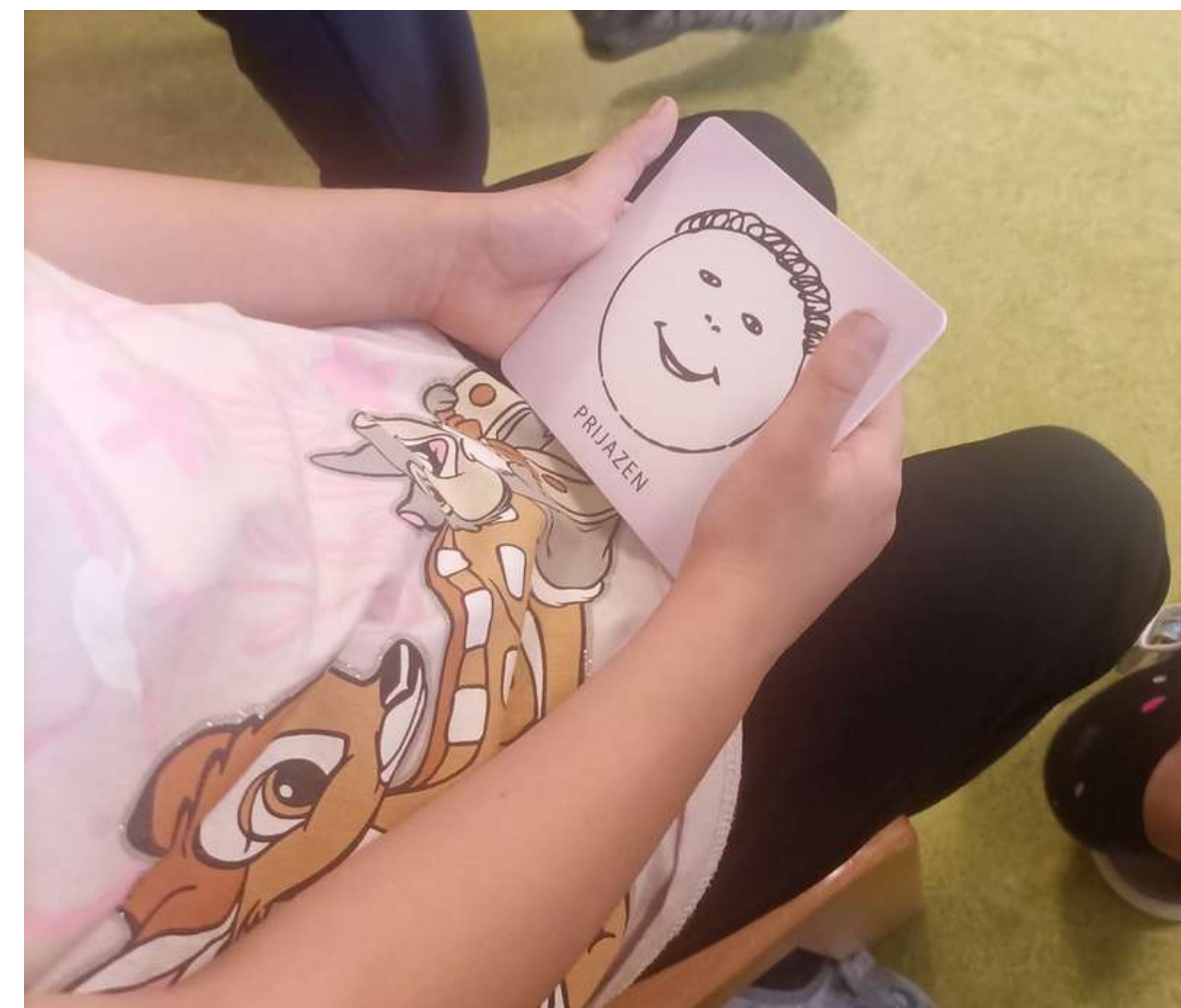
V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Dobrega načrta izvajanja delavnic tekom leta v vseh enotah našega vrtca. Sestavljeno imamo kakovostno in številčno ekipo NEON izvajalk.
- Skrbimo za ozaveščanje o izvajanju delavnic, tako med strokovnim kadrom, kakor tudi pri starših.

Utrinki in iskrice

- Na podlagi NEON delavnic so starši skupaj z otrokom določili varno točko, kamor se lahko zateče, kadar se na počitnicah v velikem kampu izgubi in ne najde staršev.

Program NEON

Osnovna šola Ivana Cankarja Vrhnika

Jelena Tomić Čiča, Irena Brenčič

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Program prispeva k večji občutljivosti za prepoznavanje nasilja ter krepi občutek varnosti in zaupanja učencev v šolo. Učenci pogosteje spregovorijo o težavah, nasilje ne ostaja skrito, situacije se obravnavajo in rešujejo, učenci pa v takšnih stiskah ne ostajajo sami.
- Učenci bolje prepoznavajo svoja čustva ter lažje presoјajo kaj je prav in kaj narobe.
- Program je zasnovan konkretno in izkustveno, pridobljeno znanje pa učenci uporabljajo v različnih situacijah v šoli in izven nje.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Izvajalci imajo jasnejše razumevanje osnovnih pristopov in se počutijo bolj opolnomočene za ustrezno in samozavestno odzivanje ob pojavih nasilja.
- Tudi v kolektivu se sodelavci obrnejo na izvajalce po pomoč ali nasvet.
- Izvajalce motivira opažanje na konkretnih primerih, da otroci razvijajo večjo ozaveščenost o nesprejemljivosti nasilja ter pogostejše spregovorijo o takšnih izkušnjah.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Sistematično in neprekinjeno izvajamo program vsako leto ter poleg rednih dejavnosti vključujemo tudi dodatne aktivnosti.
- Po delavnicah imajo učenci možnost pogovora, kjer lahko delijo svoje izkušnje, občutke ali vprašanja.
- Učitelji so prisotni na delavnicah, kar jim omogoča boljši vpogled v vsebine in delo z učenci.

Utrinki in iskrice

- Smo močna in dobra ekipa izvajalk, ki je predana temu, vanj verjamemo in smo na to ponosni.
- Otroci v 8. in 9. razredu še vedno prepevajo pesmico, ki smo jo peli med delavnico v 3. razredu.

Utrinki in iskrice

Nekaj izjav otrok o programu:

- Na delavnicah smo slišali kaj se ne smemo delat' in kaj lahko. (7.r)
- Na delavnicah so mize drugače obrnjene, veliko se pogovarjamo. (8.r)
- Spomnim se pesmice: "Nimaš pravice da me udariš ..." (8.r)
- Da si varen, močen in svoboden. (4.r)
- Gledamo igre vlog, ko učiteljice in mi igramo. (7.r)
- Bolj prijazen moraš biti z drugimi. (7.r)
- Pesmice se najbolj spomnim, pa tudi, da greš povedat, če je kdo nasilen. (9.r)
- NEON je dober, ker te nauči veliko stvari 😊. (8.r)
- Ni vedno vse tako kot izgleda. Zato pazi, kaj delaš. (8.r)
- Všeč mi je bilo pogovarjanje o nasilju in sedenje v krogu. (8.r)

NEON KOT GRADITELJ VARNE SKUPNOSTI ZA OTROKE

Vrtec Idrija

Adrijana Erjavec, Damjana Žonta

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Večja občutljivost otrok in odraslih za prepoznavanje različnih oblik nasilja, več zavedanja o pomenu varnih in spoštljivih odnosov v skupini.
- Več poguma pri izražanju občutkov ter iskanju pomoči.
- Bolj odprta komunikacija o odnosih, nasilju (zlasti med strokovnimi delavci).

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

Na osebni in profesionalni ravni:

- nam zagotavlja jasna orodja in usmeritve za izvajanje delavnic,
- krepi samozavest pri pogovorih z otroki o čustvih, mejah in odnosih
- omogoča bolj načrtno in premišljeno delo na področju primarne preventive.
- nas spodbuja k stalni refleksiji lastnega dela, medsebojni podpori in sodelovanju znotraj tima ter nas opolnomoča, da lahko z otroki ustvarjamo varno in spodbudno okolje.

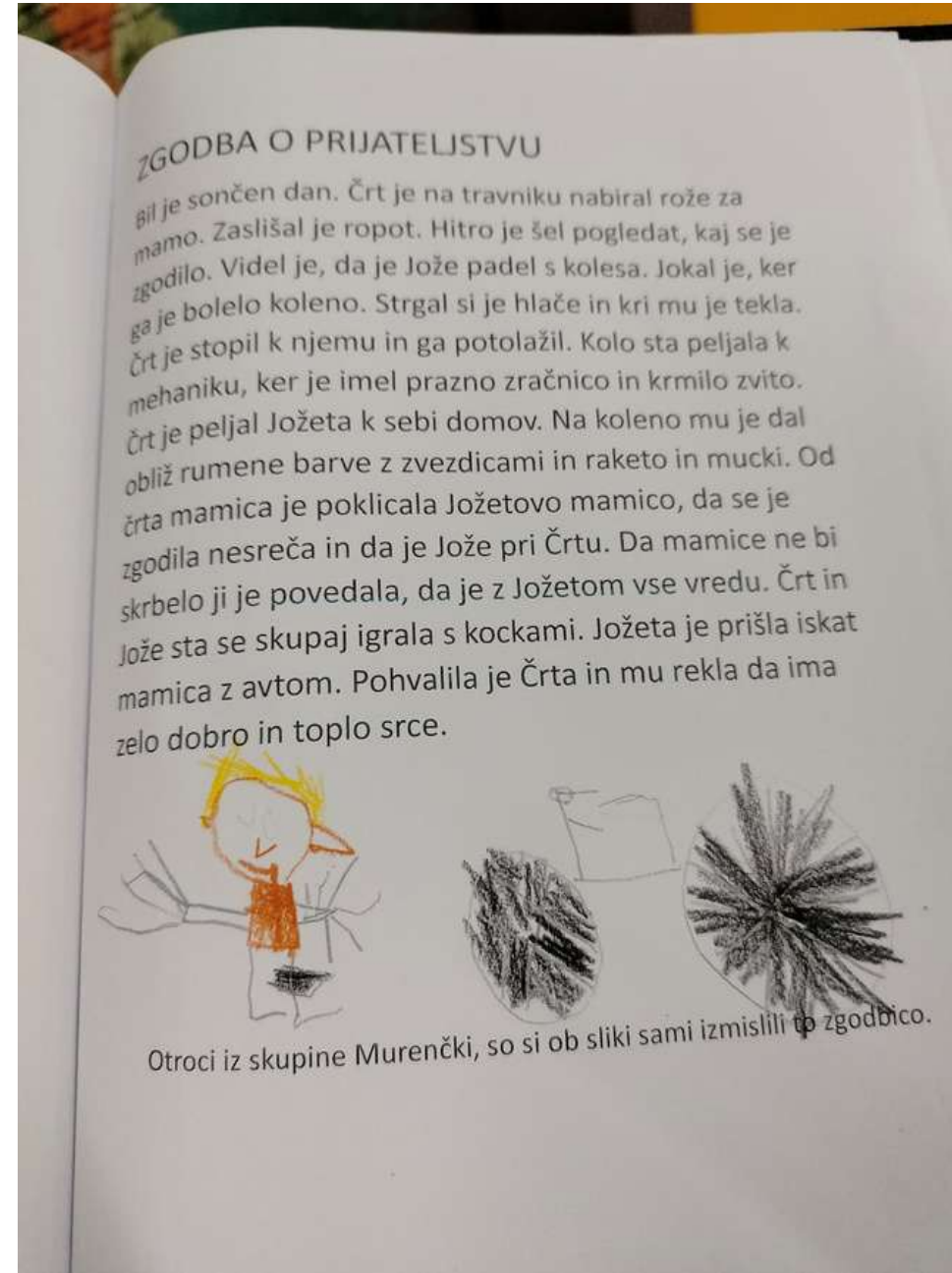
Za nadaljnje delo nas motivira predvsem zavedanje, da lahko z zgodnjim ozaveščanjem pomembno vplivamo na dobrobit otrok. Spodbudno je videti, da otroci pridobljena znanja uporabljajo v vsakodnevnih situacijah ter lažje poiščejo pomoč, ko jo potrebujejo.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Skupnega razumevanja pomena varnega in spodbudnega okolja za otroke ter dobre pripravljenosti strokovnih delavcev za sodelovanje.
- Vzgojitelji in drugi strokovni delavci so seznanjeni z vsebinami programa ter jih vključujejo v vsakodnevno delo z otroki.
- Medsebojne izmenjave izkušenj, pogovorov v strokovnem timu.

Kot posebej učinkovite na področju primarne preventive so se izkazale dejavnosti, ki spodbujajo pogovor o čustvih, odnosih in osebnih mejah. To so na primer pogovorni krogi, igre vlog, socialne igre ter dejavnosti, pri katerih otroci skozi izkušnjo razvijajo empatijo, spoštovanje in sposobnost reševanja konfliktov. Pomembno je tudi, da odrasli dosledno ustvarjamo okolje, v katerem se otroci počutijo slišane, varne in sprejete.

Utrinki in iskrice

Izkušnje z izvajanjem Programa NEON

Vrtec KRKINE LUČKE pri OŠ Vavta vas

Tina Bradač, Lidija Tomič, Sabina Krštinc in Barbara Parkelj

**3 največje prednosti ali pozitivne spremembe,
ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:**

- Boljše prepoznavanje in izražanje čustev.
- Otrokova večja samozavest in postavljanje osebnih meja.
- Boljši odnosi med otroci v skupini in manj konfliktov.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Večja strokovno senzibilnost na področju varnosti otrok in dobrobit otrok, na osebni ravni pa kompetentnosti in občutek večje odgovornosti.
- Način dela z otroki je postal bolj odprt v komunikaciji in krepitev socialno-čustvenih kompetenc, pozornost je bolj usmerjena na občutke, medsebojne odnose in osebne meje pri otrocih.
- Primarno preventivo razumemo širše kot prej, stalna pedagoška usmeritev, prepleta se z vsemi področji dela v vrtcu; več priložnosti za pogovor o varnosti, spoštovanju ...
- Zavedamo se, da lahko s preventivo dolgoročno vplivamo na varnost in dobrobit otrok.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Razumevanje vseh zaposlenih v vrtcu izvajanja in pomena preventivnega delovanja in varnega okolja za vse otroke.
- Jasna in odprta komunikacija, strokovnih delavcev in staršev ter lokalne skupnosti in skupno razumevanje ciljev primarne preventive.
- Korektna in strokovna predstavitev Programa NEON staršem, posredovanje podpornega gradiva vzgojiteljicam in staršem, objava na spletni strani vrtca, uspešno izvedene vse delavnice in podpora vzgojiteljicam pri nadaljnjem izvajanju vsebin.

Utrinki in iskrice

- Otroci so bili v pričakovanju vsake delavnice posebej. Pri vsaki naslednji so se stopnjevala njihova pričakovanja. Prav zaradi tega so bili zelo motivirani pri vsaki delavnici, njihovo sodelovanje je bilo zelo aktivno. Starši so nam sporočali, da so otroci tudi doma opisovali, kaj so spoznali pri delavnicah. Zadržani otroci so dobili pogum, da so se postavili zase npr. z izjavo: „Stop, meni to ni všeč.“
- Izvajalke in vzgojiteljice smo bolj pozorne na izjave ali vedenjem v povezavi z neprimernim ali zaskrbljujočim (igralnica, igrišče, stranišče, umivalnica ...).

Program NEON na naši šoli

OŠ Angela Besednjaka Maribor

Branko Kralj

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Lažje spopadanje s čustvi: učenci razumejo čustva kot so jeza, žalost, veselje in dobijo orodja za pomoč.
- Večja čuječnost med učenci.
- Hitrejše reševanje morebitnih sporov med učenci.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Mirnost pri soočanju s problemi regulacije čustev.
- Razumevanje vzrokov čustvenih težav pri učencih.
- Preprečevanje izbruhov jeze.
- Lažje soočenje s starši pri iskanju rešitev za neprimerno vedenje.
- Iskanje najboljših pogojev za sobivanje vseh učencev v razredu.
- Slišnost in zastopanost vseh članov razreda.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Trije člani učiteljskega zbora je izkusilo izobraževanja NEON in sam redno izvajam program NEON v 2. in 3. razredu.
- Izvajamo mini jogo v 1 in 2. razredu.
- Medsebojna podpora v zboru – razširitev znanj na večino zaposlenih.
- Izkušnje staršev učencev, ki so že sodelovali v programu.

NEON PRI NAS

Vrtec pri OŠ Globoko in OŠ Globoko

Mateja Kalin, Sergeja Kržan in Melita Ogorevc

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Pogostejši pogovori strokovnih delavcev o prepoznavanju nasilja med nami in možnostih preventive.
- Pogostejši pogovori z otroki o socialnih odnosih, o prijateljstvu, o preventivi nasilja, o pravicah ...
- Ozaveščanje staršev in krepitev sodelovanja.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Program ponuja konkretne rešitve, ki se pri delu z otroki dobro obnesejo.
- Program prinaša konkretna znanja za pogovore o nasilju in preventivi le-tega (med odraslimi, z otroki).
- Strokovni delavci bolje prepoznavamo različne oblike nasilja in razlikujemo, kdaj konflikt ni nasilje in kako otroke usmeriti k reševanju in spoštovanju.
- Strokovni delavci bolje opremljeni komuniciramo s starši na področju medvrstniških odnosov in nasilja, nudimo podporo drug drugemu.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Na OŠ Globoko program poteka že dlje, vrtec se je priključil v tem šolskem letu – gradimo na izkušnjah sodelavcev.
- Strokovni delavci smo si v oporo, dobro sodelujemo in skupaj skrbimo za opolnomočenje drug drugega.
- Večkrat komuniciramo o preventivi nasilja in skrbimo za dobre socialne odnose – izvajamo različne dejavnosti za razvijanje in spodbujanje kakovostnih socialnih odnosov (delavnice, druženja med šolo in vrtcem, med razredi, kotički s slikovnim gradivom in ustrezno literaturo ...).

NEON in VRTEC

Otroški vrtec Metlika

Mojca Fir, Irena Grdešič, Renata Pavlovič, Mateja Hlebec

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Strokovne delavke lažje prepoznajo različne oblike nasilja. Preko igre, aktivnosti uberejo drugačen, bolj primeren pristop k reševanju le-tega.
- Otroci se učijo prepoznavati nevarne situacije v okolju (če kdo prestopi njihove meje, kdaj se počutijo neprijetno in kaj lahko takrat naredijo).
- Otroci se naučijo postavljati osebne meje. Spoznajo besedo NE, NEHAJ, v situaciji, ko jim nekaj ni všeč.
- Otroci krepijo svojo samozavest, ko vejo kako lahko reagirajo, komu lahko povejo in se takrat počutijo bolj varne.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Program prinaša več strokovnega znanja. Več samozavesti pri prepoznavanju in obravnavi tovrstnih situacij.
- Pri tem sem bolj pozorna na odnose v skupini, na dinamiko reševanja konfliktov v skupini (samostojno med otroki ali s poseganjem strokovne delavke v konflikt). Načrtno in zavestno izvajanje dejavnosti, ki vključujejo čustva, pravice otrok, medsebojno spoštovanje.
- Lažje bom prepoznala znake stiske ali nasilja nad otrokom. Bolj bom začela razmišljati o spoštovanju osebnih meja, empatija se bo razvijala še bolj. Kako se z otroki lahko pogovarjam o občutljivih temah.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Sodelavci med seboj dobro sodelujemo, večina staršev se z izvedbo programa strinja. Imamo podporo vodstva (primerno organizira delo v oddelkih za nemoteno izvedbo; vodstvo poskrbelo za didaktični material in pripomočke za nemoteno izvedbo).
- Učinkovite so dejavnosti, ki spodbujajo pogovor o čustvih.
- Pri sodelovanju s strokovnimi delavci v vrtcu program spodbuja več pogovora, več timske povezanosti, stiske se lažje rešujejo skupaj. Starši ob predstavitvi programa mogoče še bolj zaupajo vrtcu, ker lahko dobijo občutek, da vrtec aktivno skrbi za varnost in dobrobit otrok, posledično starš še bolj zaupa v vrtec. Z njimi se odprejo teme o vzgoji, mejah in zaščiti otrok.
- Lokalno sodelovanje se bolj poveže še z centri za socialno delo, policijo, šolami – sodelovanje in podpora družinam.

Utrinki in iskrice

- Izkušnja starša (mamice dečka), ki je prosila, da jo dan pred izvedbo delavnice obvestimo, saj si ne želi, da prisostvuje pri aktivnosti. Ko me je srečala po prvi izvedbi, mi je zaupala, da je slišala, da je delavnica »lušna«, če ji lahko še kaj več o tem povem in bi si želela, da se otrok v prihodnje udeleži.
- Primer deklice, ki običajno v jutranjih pogovorih in vodenih pogovorih ne sodeluje. Strokovni delavki oddelka sta povedali, da ju je zelo presenetila, saj se je veliko vključevala (ne takoj, na sredi delavnice je začela aktivno sodelovati), redno dvigovala roko, odgovarjala na vprašanja.
- Pri delavnici je zahtevana igra vlog, kjer sva odigrali različne situacije med otrokom in odraslim ali vrstnikom. Otroci so najino uprizarjanje spremljali z velikim zanimanjem in pogosto tudi s smehom, saj jim je bilo zabavno, ko sva se pretvarjali, da sva otrocka in sva zelo izrazito pokazali svoja čustva (vznemirjenje, jeza, strah, žalost). Opazile smo, da takšen pristop otrokom približa vsebine na razumljiv, nazoren in sproščen način ter spodbuja njihovo aktivno sodelovanje in razmišljanje o varnem vedenju.

Skozi igro vlog in zgodb do razumevanja nasilja

SE/OŠ Dante Alighieri Isola-Izola in vrtec pri šoli „Aquilone“

Tina Mojškerc, svetovalna delavka

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Otroci so odprti za pogovor.
- Otroci se lažje zaupajo zaposlenim.
- Učiteljice in vzgojiteljice so vedno prisotne med izvajanjem delavnic in na tak način pridobijo izhodišča za pogovor z otroki.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Program mi prinaša nova znanja in večjo samozavest pri obravnavanju teme nasilja. Pomaga mi bolje razumeti otroke ter jim ponuditi varno okolje za pogovor in učenje o nenasilnih odnosih.
- Pri delu z otroki sem postala bolj pozorna na njihove občutke in odnose v skupini.
- Bolj se zavedam pomena zgodnjega prepoznavanja nasilja in preventivnega delovanja. Pri delu več poudarka namenjam gradnji varnih odnosov, komunikaciji in krepitvi socialnih veščin otrok.
- Motivira me želja, da bi otroci odraščali v varnem in spodbudnem okolju. Verjamem, da lahko z ozaveščanjem in preventivo pomembno prispevamo k zmanjševanju nasilja.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Uspešno izvajanje programa podpira dobra podpora vodstva, sodelovanje med strokovnimi delavci ter odprta komunikacija v kolektivu.
- Pri sodelovanju pomaga redna komunikacija, izmenjava izkušenj ter skupno iskanje rešitev. Pomembno je tudi ozaveščanje staršev o pomenu preventive.
- Kot učinkoviti so se izkazali pogovori z otroki, delo v krogu, igre vlog, uporaba zgodb.
- Vsebine programa dopolnjujem z dodatnimi pogovori, zgodbami, socialnimi igrami in dejavnostmi, ki spodbujajo sodelovanje ter razumevanje čustev. Pri delu s starši pa poudarjam pomen varnih odnosov in odprte komunikacije.

Utrinki in iskrice

Ponosni smo na svoje lutke, ki jih je izdelala učiteljica razrednega pouka. ☺
Otroci lutke zelo lepo sprejemajo!

VARNI-MOČNI-SVOBODNI

Vrtec „Otona Župančiča“ Slovenska Bistrica

Natalija Žist in Tanja Hecl

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Vzgojitelji so bolj ozaveščeni o pomenu in prepoznavanju čustev pri otrocih.
- Zavedanje o pomenu prepoznavanja otrok, ki so morebiti deležni nasilja v domačem okolju.
- Spodbujanje otrok pri postavljanju mej, iskanje pomoči in krepitevi socialne mreže.

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

Krepimo otrokovo samozavest, preko spodbujanja njihovih želja, potreb in mej.

Modelno učenje veščin primerne izražanja čustev.

Zavedanje o pomembnosti prvih znakov nasilja in nadaljnjih ukrepov.

Izvajanje Programa NEON prinaša trenutne in dolgoročne učinke na samozaščitne strategije pri otrocih.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Podporo vodstva pri izvajanju programa v oddelkih.
- Starši sprejemajo in pozdravljajo izvajanje delavnic. Med strokovnimi delavci se „širi“ dobra beseda o pozitivnih učinkih programa.
- Kot najuspešnejši načini dela so se izkazale igre vlog, uporaba lutk, spoštljivi dogovori v skupini, prijetni dotiki in dotiki, ki niso prijetni in pomen varne skrivnosti, kot skrivnosti, ki niso varne ter samozaščitni krik.
- Vzgojitelji s svojimi aktivnostmi v oddelkih poglobljajo in utrjujejo vsebine z otroki.

Utrinki in iskrice

Odzivi zaposlenih:

Uporabni so konkretni primeri s pomočjo igre vlog in lutk.

Dobro je da v oddelek pridejo vsebine predstaviti „novi“ obrazi, zato ker otrok vidi, sliši, je pozoren na druge elemente, ki so lahko pokazatelj kakšne od situacij, ki jih delavnice razkrivajo.

Všeč mi je bilo, ko sta izvajalki vključili v pretvarjanje otroke in mene kot vzgojiteljico.

VARNI, MOČNI in SVOBODNI

Vrtec Murenčki pri OŠ Davorina Jenka Cerklje

Martina Vrabec, prof.def.

**3 največje prednosti ali pozitivne spremembe,
ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:**

- **Močnejše zavedanje otrok, da je prav, da izrazijo kaj jim je in kaj jim ni všeč.**

Raba fraze iz programa: „Stop, to mi ni všeč!“

- **Odprta in sproščena komunikacija glede našega telesa.**

Manj zadrege pri strokovnem kadru in otrocih, ko naslavljamo intimne dele telesa.

- **Lažje bolj strukturirano obvladovanje neželenih oblik vedenja otrok.**

Strokovne delavke v pogovorih, kjer naslavljajo regulacijo manj ustreznih oblik vedenja in odzivanja, izhajajo iz vsebinskih poudarkov Programa NEON.

Doprinos Programa NEON

- Doprinos programa na osebni ravni: **ZADOVOLJSTVO ob dobro izvedenih delavnicah**
- Doprinos programa na profesionalni ravni:
širše razumevanje področja nasilja nad otroki,
večja gotovost, lažje spopadanje z zahtevnimi situacijami v službi.
- Vpliv programa na moj način dela z otroki:
bolj sproščena komunikacija ob zahtevnih temah.
- Moje delovanje na področju primarne preventive:
zavedanje, da s preventivo zares naredimo razliko v življenju otrok.
- Motiviranost za izvajanje preventive:
preventivne delavnice za področje razvoja fonoloških procesov in pred matematičnih veščin.

V našem vrtcu smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Podpora pri uspešnem izvajanju programa:
pripravljenost vzgojiteljic na sodelovanje ob izvajanju delavnic.
- Pomoč za bolj uspešno sodelovanje s strokovnimi delavci, starši, lokalno skupnostjo:
predstavitev programa na vzgojiteljskem zboru, predstavitev programa na roditeljskem sestanku, oglasna deska „NEON“, članek v lokalnem glasilu.
- Prakse, pristopi, aktivnosti in načini dela, ki krepijo primarno preventivo:
sodelovanje z zdravstveno vzgojnim centrom (higiena rok, higiena zob, zdrava prehrana), izvajanje sprostitev delavnic – čuječnost.
- Dopolnjevanje Programa NEON:
sprejemanje drugačnosti (delavnice o avtizmu, demistifikacija avtizma).

Utrinki in iskrice

Vedno, ko s kolegico izvaja program NEON si rečem:

**“Nikoli ne moremo pomagati vsem otrokom.
A, če z izvajanjem Programa NEON pomagava le
enemu izmed njih, je namen dosežen!”**

Preventiva pred nasiljem v praksi: izkušnje sodelovanja z dijaki, starši in drugimi

**Kmetijska šola Grm in biotehniška gimnazija
(OE Grma Novo mesto - centra biotehnikе in turizma)**

Katja Hrastar Belšak, svet. del.

Svet mladih v današnjem svetu – naša opažanja (svetovalne službe, učiteljev)

- Tihe oblike nasilja pogosto ostanejo spregledane - izključevanje, poniževanje, grožnje ...,
- mladostniki manj spretni v socialnih veščinah – konflikti hitro prerastejo v izključevanje, blokiranje, ignoriranje, slabo počutje - pojav težav psihosomatskega izvora,
- težje zdržijo oziroma prenašajo pritisk in trenutke, ko je težko,
- porast spletnega nasilja (tudi zaradi nevednosti oziroma nerazumevanja posledic) zaradi želje po nadzoru, obvladovanju, medsebojnemu obračunavanju,
- porast uporabe UI na fotografijah (snemanje in prirejanje filmčkov, fotografij) v slabe namene,
- egocentrizem onemogoča oz. zavira razvoj sočutja ter prevzemanja odgovornosti za svoja dejanja,
- virtualni svet postal velik del njihovega življenja.

**3 največje prednosti ali pozitivne spremembe,
ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:**
S šolskim letom 2025/2026 prvič v izvajanje, v vseh 2. letnikih (SSI, GIM)

- **Strokovno zelo dobro pripravljena gradiva** (kot izhodišča za vodenje delavnic in tudi za posredovanje dijakom, staršem).
- **Razprava z dijaki** – priložnost, da se z dijaki o situacijah **strokovno** pogovarjamo, ponujamo „okno“ za debato o stališčih, mnenjih, mitih in resnicah (v vsakdanu malo priložnosti o tem govorijo odkrito, brez sramu).
- **Sistematično opolnomočenje oziroma informiranje dijakov** z informacijami, s katerimi prej niso bili seznanjeni (so bolj ozaveščeni, tudi glede načinov ustreznih in bolj varnih odzivov).

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Osebna in **strokovna rast** tako izvajalk kot tudi kolektiva,
- povezovanje in **razumevanje dijakov na globlji ravni**, vpogled v njihovo razmišljanje,
- boljše poznavanje dijakov, krepitev pozitivne komunikacije in **osebnega stika z dijaki**,
- **motivacija** za v prihodnje - **preventiva je najboljši možni način**, da že vnaprej lahko zmanjšamo možnosti, da pride do nasilja.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- motiviranosti izvajalk oz. svetovalne službe ter vodstva zaradi predhodnjih izkušenj (razumevanje medsebojnih odnosov, ozaveščanje, povezovanje),
 - razumevanja kolektiva, da je preventiva nujno potrebna,
 - strokovno pripravljenih gradiv Programa NEON.
-
- **Učinkovite oblike preventive:** tematske delavniške oblike, kjer so dijaki aktivno vključeni, povezovanje razreda že od začetka šolanja ter takojšen odziv ob morebitnih nesoglasjih, situacijah.
 - **Preventivno delo na področju nasilja (poleg NEON-a) krepimo** tudi z oblikami prostovoljstva (Rdeči križ, Teden otroka, domovi za starejše, zavetišča, medvrstniška pomoč ipd.), Odpikajmo nasilje, Safe.si, To sem jaz, sodelovanje z zunanjimi strokovnjaki (tematske RU – v dogovoru z razredniki, preventivne delavnice v NPI, društva Ozara, Zalife, Društvo za življenje brez nasilja - Program Reset, Društvo srečanje – Toni Kočever, ŠSS – Dovolj dober/ dobra – brez filtrov popolnosti, individualni pogovori ipd.).

Utrinki in iskrice

- povratne informacije dijakov in dijakinj po izvedenih delavnicah -

- *Da ne smemo ustvarjati nasilja in zdaj vem, kako odreagirati, če te nekdo žali.*
- *Da smo lahko izrazili svoje mnenje in se pogovarjali o življenjskih stvareh, ki nam bodo prišli prav.*
- *Da smo se lahko odprto pogovarjali in da so opazovalci nasilja zelo pomembni in imajo svojo vlogo oz. moč.*
- *Najbolj sem si zapomnila: določanje svojih mej, delavnice so mi bile všeč, veliko sem odnesla od njih.*
- *Zdaj se zavedam, kaj vse se lahko zgodi in da je vedno kriv tisti, ki nasilje povzroča.*
- *Všeč mi je bilo delo v skupinah in igre vlog, besede so se mi vtisnile v spomin.*
- *Zapomnil sem si veliko, poskusil bom uporabljati te nasvete.*

- *Ure so mi bile všeč in naučila sem se, kako se postaviti zase in reagirati v takšnih situacijah.*
- *Bilo je uporabno. Pri sebi spoznaš, da nisi popoln ali čisto nedolžen. Prav tako spoznaš, da si marsikdaj tudi sam žrtev tega. In da ko imaš težavo ali jo prepoznaš, da je dobro poiskati koga od odraslih (ne le prijateljev) za pogovor.*
- *Všeč mi je bilo in mi je pomagalo mi je, da vem, kako se soočiti, če se mi podobno zgodi.*
- *Da vedno lahko rečeš ne!!!!*
- *Da se moramo postaviti na mesto žrtve, da bomo vedeli, kako se on/a počuti*
- *Nasilje ni rešitev. Potreben je pogovor, da ugotoviš, kako daleč si.*
- *Žrtev ni nikoli kriva za nasilje.*

EVALVACIJA PROGRAMA NEON

VRTEC VRANSKO, VRTEC TABOR

Katja Rotar in Anita Zupanc

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu, odkar izvajamo Program NEON so:

- Prepoznavanje in izražanje čustev,
- razvijanje socialno-čustvenih kompetenc,
- zavedanje, komu lahko zaupamo (v vrtcu, doma, v trgovini).

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za članice NEON tima v vrtcu:

- Več osebnega stika z otroki, navezovanje stika in vzpostavljanje varnega odnosa,
- poglobljeno razmišljanje o tematiki na področju prečnih zmožnostih (poleg področij Kurikuluma včasih spregledano ali vzeto kot samoumevno),
- razmišljanje o tem, kako podpreti otroke in tudi sodelavce v temah Programa NEON (med gradivi je veliko uporabnega gradiva in dobra podporna mreža, ki jo širimo in poglobljamo tudi preko srečanj, izobraževanj ISA instituta).

V našem vrtcu smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- Podpore vodstva ter sodelovanje v oddelkih, kjer se izvaja Program NEON, interes otrok, pogojev za izvedbo,
- ustreznega, takojšnjega ukrepanja ob morebitnem nasilnem dogodku, doslednosti pri ničelni toleranci do nasilja,
- vključevanja vseh deležnikov (otrok, vzgojitelj, svetovalni delavec, starši, po potrebi CSD, Policija),
- dopolnjevanja vsebin Programa NEON preko vsakodnevnih dogodkov, situacij.

Utrinki in iskrice

„Najboljše mi je bilo, ko smo se pretvarjali.“

„Všeč mi je bila igra z lutkami.“

Po izvedbi delavnic si deklica iz tujejezičnega okolja večkrat ob plakatu zapoje pesem Moje telo.

Utrinki in iskrice

Program NEON v Vrtcu Velenje

Mateja Dobnik, Jana Flego, Nina Kasesnik, Vesna Koren, Mateja Lipičnik, Maja Skaza

3 največje prednosti ali pozitivne spremembe, ki jih opažamo v našem vrtcu/naši šoli, odkar izvajamo Program NEON so:

- Strokovni delavci zaradi delavnic pogosteje in bolj poglobljeno izvajajo teme, ki jih predstavljamo na delavnicah (skrb za varnost, medvrstniško nasilje ...).
- Pogosto s sodelovanjem presenetijo otroci, ki so po ocenah strokovnih delavcev bolj zadržani (tudi otroci, ki imajo težave s sporazumevanjem zaradi tujejezičnega okolja).
- Otroci si dobro zapomnijo vsebine (obnove na kasnejših delavnicah, mlajši otroci iz heterogenih skupin, ki poslušajo enake vsebine dve leti).

Doprinos Programa NEON na osebni ali strokovni ravni za člane in članice NEON tima v vrtcu/šoli je:

- Nadgraditev znanja, usvojitve novih pristopov za predstavitev tem o skrbi za lastno varnost otrokom.
- Boljši vpogled v prakso (izvedba delavnic v različnih skupinah), izmenjava izkušenj z vzgojitelji ter ostalimi izvajalkami programa Neon.
- Pozitivni odzivi s strani otrok in strokovnih delavcev.

V našem vrtcu/naši šoli smo pri izvedbi Programa NEON in delovanju na področju primarne preventive nasilja uspešni zaradi:

- NEON škatla – material za pomoč pri poglobljanju vsebin (slikanice na temo varnosti, soočanja z različnimi situacijami, družabne igre, prstne lutke).
- NEON tim – dobro sodelovanje in izmenjava izkušenj (8 izvajalk). Sprotno dopolnjevanje, prilagoditve izvedb (slikovni material, kocka čustev, pesmica za osnovne pravice).
- Podpora vodstva.

Utrinki in iskrice

- Povratna informacija po zaključku delavnic:

„Otroci so z veseljem sodelovali v razpravah na delavnicah, z izvajalkama so delili svoje mnenje, kako se lahko počutijo varne, močne in svobodne. Otroci so tako pridobili pomembne informacije kako prepoznati nevarnosti in kako se odzvati, zaščititi v različnih situacijah. Zelo so se vživeli v igre pretvarjanja, ki so jih imeli zelo radi in so jih spodbujali k ponavljanju le teh. Morda bodo hitreje zaznali situacije, uporabljali tehnike, ki so jih spoznali v delavnicah, (postavljanje mej, iskanje pomoči ...) in jim bo v vsakdanjem življenju lažje. Otroci so bili nad delavnicami navdušeni in so izvajalki vedno pričakovali z navdušenjem in pričakovanji, kaj bosta povedali, zaigrali, prinesli.“

- Deklica, ki v skupini še ni sodelovala (vzgojiteljici sta menili da zaradi nerazumevanja jezika), je na eni izmed delavnic spregovorila in v svojem jeziku podala odgovor, ki se je smiselno navezoval na temo (padec – varne skrivnosti).
- Nerazumevanje izraza „jih boš dobila“ – otroci so razumeli, da dobi lopatko nazaj.

VARNI, MOČNI, SVOBODNI

Varen sem – ko z medvedkom v postelji zaspim
in ko s prijatelji se pred vrtcem lovim.
Varen mamin je objem mehak,
na očkovih ramenih sem pravi junak.

Veliko stvari zmorem že sam,
saj zdrav sem in močno telo imam.
Plezam po drevju, rad grem na izlet,
z bližnjega hriba je najlepší razgled.

Močni za varno življenje brez nasilja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancira Ministrstvo za zdravje.